

manat patienten att återkomma vid försämring.

HSAN slår därför in öppna dörrar när de anser att tonsillit inte kan förklara patientens besvär.

HSAN tycker att anamnesen borde ha varit mer utförlig med bland annat information om smärtvandring. Smärtvandring är ett ospecifikt symtom med låg sensitivitet och specificitet för appendicit och dess betydelse är under alla förhållanden marginell jämfört med informationen att patienten inte hade någon ömhet i höger fossa, vilket näst intill utesluter appendicit.

Avsaknad av denna information kan väl knappast räcka som motivering för disciplinpåföljden?

Övervärderad undersökning

Läkarna förefaller att ha gjort noggranna undersökningar av patienterna. HSAN tycker dock att undersökningen varit bristfällig eftersom ingen rektalpalpation utförts »för att få stöd för huruvida sjukdomstillståndet kunde tänkas bero på blindtarmsinflammation».

Som tidigare påpekats har det diagnostiska värdet av rektalpalpation vid misstänkt appendicit överskattats [3]. En överväldigande majoritet av studier har inte visat något som helst samband mellan appendicit och rektal ömhet. I själva verket har flera studier redovisat ett inverst samband, det vill säga rektal ömhet var mindre vanlig hos patienter med appendicit [4,5].

Underlåtenhet att göra en från denna synpunkt meningslös undersökning kan därför inte utgöra grund för ett disciplinärt straff. HSAN måste därför klargöra av vilken anledning man fäster sådant avseende vid denna undersökning.

Ifrågasätter diagnosen

I det andra ärendet har läkaren »misstänkt» att diagnostisera en appendicit, som var så låggradig att den upptäcktes först vid den mikroskopiska undersökningen.

För en kirurg blir den självklara frågan i detta fall att ifrågasätta diagnosen, särskilt som inflammatoriska förändringar kan ses hos upp till 35 procent av symtomfria patienter [6]. Vilka inflammatoriska förändringar sågs vid den mikroskopiska undersökningen av preparatet? Har preparatet eftergranskats?

Jag misstänker att denne läkare har blivit straffad för att han ordinerat expectans för en patient med en banal och spontant övergående åkomma.

Inte alarmerande

Hos det stora flertalet patienter med akuta buksmärter avtar smärtorna spontant utan att man lyckas ställa någon diagnos. Det blir därför ofta symtomutvecklingen som får en avgörande betydelse vid handläggningen. Patienten kan därvid observeras i hemmet, eller på sjukhus vid mer alarmerande symptom.

I de refererade fallen fann läkarna inga alarmerande symtom hos patienterna och ansåg därför att dessa kunde observeras i hemmet med uppmaning att återkomma om de blev sämre, vilket är helt i enlighet med gängse praxis. De kan därför inte anklagas för att ha »misstänkt» en tidig appendicit om undersökning och handläggningen i övrigt varit adekvat.

Referenser

1. HSAN 1426/94. Referat i Läkartidningen 1996; 93:1258.
2. HSAN 1462/94. Referat i Läkartidningen 1995; 92:3819.
3. Andersson R. Övertro på rektalpalpation vid appendicit gav varning utan grund. Läkartidningen 1995; 92:727.
4. Alvarado A. A practical score for the early diagnosis of appendicitis. *Ann Emerg Med* 1986; 15:557-64.
5. Bonello JC, Abrams JS. The significance of a »positive» rectal examination in acute appendicitis. *Dis Colon Rectum* 1979; 22: 97-101.
6. Pieper R, Kager L, Näsman P. Clinical significance of mucosal inflammation of the vermiform appendix. *Ann Surg* 1983; 197: 368-74.

Salmonella från kräldjur

I Sverige har under de senaste två månaderna upptäckts tolv personer med salmonellainfektion, där den troliga smittvägen varit kontakt med vatten-sköldpaddor. Tio barn och två vuxna på olika orter har drabbats. Djuren har bl a köpts till barn, som på grund av allergi inte tål andra husdjur. Infektionen har i några fall varit allvarlig. Sköldpaddorna kommer från samma importör, som enligt uppgift strax innan tagit in ca 3 000 djur till Sverige.

Det är vanligt att sköldpaddor, ödlor, ormar och andra kallblodiga djur är smittade med salmonella. Djuren är bärare av salmonella under lång tid, oftast utan sjukdomssymtom. Bakterierna utsondras ibland intermitterant, antibiotikabehandling är sällan framgångsrik. Om djuren hålls i akvarium kan salmonella i regel påvisas i vattnet; i några av de aktuella fallen har detta varit den direkta smittkällan. De senaste åren finns flera exempel på smitta genom att barn fått sådant vatten i munnen, ofta genom att suga i slang (hävert), i något fall genom napp som nyligen tappats i akvariet! (Smittskydd nr 3, 1996).

Trots att kontakt med reptiler är en känd riskfaktor för salmonellainfektion tycks det finnas ett ökat intresse för dem som sällskapsdjur. En fallbeskrivning från England har nyligen illustrerat hur ett flertal olika salmonellainfektioner drabbat en man med många ödlor i sitt hem (»A young man who liked lizards and lost his job», *Lancet* 1996; 347: 1376).

Jordbruksverket har givit råd om hur man kan minska smittrisen. Att man inte ska använda munhävert vid vattenbyte är självklart, men att tömning bör ske i badrum – och inte i kök – kanske inte alla tänker på. Salmonella finns spridd i djurvärlden och lär inte kunna utrotas. Genom klok djurhållning, kontrollerade livsmedel och god kunskap om hygienprinciper kan man däremot minska antalet sjukdomsfall hos människor. Något generellt förbud mot att skaffa kräldjur finns inte, men potentiella köpare bör informeras om riskerna.

Det finns människor som har svårt att se ormar, ödlor och sköldpaddor som lämpliga keldjur – risken för salmonellasmitta stärker onekligen den uppfattningen.

*Epidemiologiska enheten,
Smittskyddsinstitutet*